ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

УДК 657.1:330.522.4

Басіста Іванна
аспірант
Львівська комерційна академія
м. Львів

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація

У статті розглянуті підходи сучасних науковців до класифікації запасів та аргументована необхідність правильної організації їх обліку. Окрім цього, визначені недоліки, пов'язані з відображенням інформації про запаси у фінансовій звітності, та запропоновані напрями їх усунення.

Ключові слова: *запаси,класифікація, облік, організація, підприємство, звітність.*

Для забезпечення безперервної господарської діяльності на складах підприємства завжди повинні бути в межах норм та передбачені потребами підприємства запаси. Інформація про наявність і рух запасів на підприємстві формується обліковою системою. Тому важливе значення для забезпечення оптимальної величини запасів на підприємстві має правильна організація їх обліку. Вона повинна гарантувати правильне визначення обсягу запасів, обрання належної методики їх списання та раціональне використання у виробничому процесі.

Правові основи організації ведення бухгалтерського обліку запасів регламентуються законом України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [5]. В рамках дії цього Закону підприємство самостійно може затверджувати облікову політику, обирати форму ведення бухгалтерського обліку, визначати доцільність застосування міжнародних стандартів тощо.

Важливою умовою організації обліку запасів є їх групування, оскільки в залежності від виду діяльності на підприємствах запаси можуть мати різне функціональне призначення. Склад запасів та їх класифікацію визначено у Плані рахунків бухгалтерського обліку [3] та П(С)БО 9 „Запаси" [4]. Відповідно до цих нормативних документів можна подати загальну класифікацію запасів, яка, на нашу думку, є найбільш типовою та використовується в практичній діяльності кожного підприємства. Запаси згідно П(С)БО 9 „Запаси" та Плану рахунків складаються з виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції, товарів, малоцінних та швидкозношуваних предметів і поточних біологічних активів.

Дана класифікація є досить умовною та використовується багатьма науковцями і характеризує поділ запасів відносно методики відображення інформації про них в обліку.

Так, І. Б. Садовська класифікує запаси за такими ознаками: призначенням і причинами утворення, місцем знаходження, походженням, по відношенню до балансу, за складом і структурою, рівнем наявності на підприємстві [6, с. 234]. Цю класифікацію запасів доповнюють такі науковці як Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. за наступними ознаками: обґрунтованістю знаходження на підприємстві, сферою використання та ступенем ліквідності [1, с. 115-116].

Майже ідентичну класифікацію подає О. В. Карпенко [7, с. 17-18] у своїй монографії, виділяючи наступні класифікаційні ознаки: за місцезнаходженням, джерелами виникнення, ступенем лімітування, строками, одиницями виміру, призначенням, ступенем використання, функціональними типами і видами.

Поряд із групуванням запасів важливим етапом функціонування та управління підприємством є затвердження облікової політики підприємства з доцільним визначенням методів обчислення собівартості запасів, які надходять на підприємство, а також найбільш ефективного методу вибуття запасів із метою отримання максимальних економічних вигод від використання таких запасів.

Запаси – це складна облікова категорія, яка потребує правильної організації аналітичного обліку за кожним їх видом. Це пов’язано з тим, що існує безліч найменувань та видів запасів в залежності від сфери застосування, мають місце різні терміни використання та умови зберігання запасів, що суттєво впливає на очікувані результати від їх використання, а також необхідна раціональна методика визначення їх вартості.

Ми погоджуємось з думкою науковців, які вважають, що розглядаючи запаси з позицій аналітики, вирішується важливе питання щодо забезпечення оптимального складу кожного з видів запасів, оскільки наявність надлишку запасів може призвести до заморожування капіталу підприємства [1, с. 117].

Тому важливе значення має планування необхідного підприємству обсягу запасів, що передбачає розрахунок потреби у них, підтримку відносин та укладання договорів із постачальниками, визначення точних обсягів запасів, які будуть використовуватися на внутрішньогосподарські потреби підприємства.

Кінцевим етапом організації бухгалтерського обліку запасів є відображення інформації про запаси у звітності. Введення в дію нового стандарту бухгалтерського обліку, що регулює засади складання звітності є позитивним кроком на шляху її наближення до світових норм і практики. Це, безперечно, полегшує процес виходу на міжнародний ринок з метою забезпечення притоку іноземних інвестицій в економіку країни. Однак, в процесі наближення звітності до міжнародних стандартів окремі її статті та розділи були скорочені, багато статей є згорнутими в інші статті, що обмежує можливість отримання всебічної інформації про діяльність підприємства.

Що стосується запасів, то згідно з НП(С)БО 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” [2] вони відображаються в одній статті „Запаси”, у зв’язку з чим при

використанні даних про таку важливу облікову категорію значно ускладнюється сприйняття їх користувачами, оскільки згідно з новою формою балансу інформація про запаси узагальнюється без поділу за їх функціональним призначенням. Це, на наш погляд, є недоречним. Тому, ми вважаємо, що підприємствам слід обов'язково розкривати інформацію про кожен вид запасів, який є на підприємстві на дату складання балансу, в додаткових статтях. Це дасть змогу більш ширше охарактеризувати зміст запасів та їх зміну протягом звітного періоду.

Отже, організація обліку запасів є важливим елементом системи управління, що забезпечує отримання достовірної, повної і правдивої інформації про результати діяльності від використання цієї обліково-економічної категорії.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський фінансовий облік : теорія та практика [Текст] : [навч.-практ. посібник] / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 536 с.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності" : наказ Міністерства фінансів України від 07. 02. 2013 Р. № 73 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/npsbu1/.

3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30. 11. 1999 р. №291 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dtkt.com.ua/show/2cid06880.html.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 „Запаси" : наказ Міністерства фінансів України від 20. 10. 1999 р. № 246 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99.

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996 – XIV: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

6. Садовська, І. Б. Бухгалтерський облік [Текст] : навч. посібник / І. Б. Садовська, Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 688 с.

7. Хоменко, Н. В. Товарні запаси: проблеми обліку та звітності [Текст] : монографія / Н. В. Хоменко, О. В. Карпенко, Ю. А. Верига. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2008. – 153 с.